

Vážení přátelé, členové a příznivci Platformy podnikatelů pro ZRS,

polovina roku 2014 uběhla v pilné práci. Něco z aktivit uvádíme na našich stránkách www.ppzrs.org. Jsou to například výstupy námi v dubnu pořádané konference „PRŮZKUM TRHU A PODPORA PODNIKÁNÍ V ROZVOJOVÝCH ZEMÍCH“. Nyní je před námi další zajímavé období, které může přinést nové příležitosti pro podnikání v rozvojových zemích. Tou nejvýznamnější je nová role soukromého sektoru v rozvojové spolupráci po roce 2015. Jde o zásadní změny v přístupu velkých dárců rozvojové pomoci k podpoře ekonomického rozvoje. Jak to, že tak najednou? Otázka nám často kladená s úsměvem. Není to tak najednou, jak by se zdálo! Celosvětová finanční krize a výsledky při dosahování rozvojových cílů tisíciletí, přinutily rozhodující instituce zvážít svou strategii efektivita a říznat, že soukromý sektor na obou stranách rozvojové hranice je nezbytným partnerem pro účinnou pomoc rozvojovým zemím zejména proto, aby mohly rozvíjet svůj ekonomický růst. Argumentace proti účasti soukromého sektoru na rozvojových aktivitách, založená na několika skandálních příkladech velkých nadnárodních společností z 60. a 80. let, sice stále zaznívá, nicméně nová fakta ze zprávy OSN r. 2013, představené na 68. valném shromáždění Organizace spojených národů (OSN) ukazují jiné souvislosti. Po patnácti letech cílené snahy odstranit chudobu v třetím světě se mnohé změnilo k lepšímu. Zároveň však odhalené nedostatky, propady a selhání vedly autory zprávy k oprávněnému volání po změnách v přístupu k rozvojovému rámci pro další období. Přes doložený pozitivní posun instituce, nezávislé na úřadech OSN, kritizují celkový postup a úroveň dosažených výsledků velmi důrazně. Jinými slovy, „za mnoho peněz, málo muziky“. Ze souhrnu podobných vyhodnocení vychází i Evropská unie, přinucená dopady celosvětové finanční krize změnit svou strategii k dosažení udržitelných rozvojových cílů pro období po roce 2015 a nově přisuzuje soukromému sektoru významnou roli v rozvojové pomoci. Pro Platformu podnikatelů pro ZRS je uvedený vývoj potvrzením správného směřování vlastních aktivit, zejména v oblasti prosazování podnikatelského partnerství a soukromých rozvojových investic. A to nám dává chuť do další práce. Čím vším se bude PPZRS v druhé polovině roku 2014 zabývat, najdete zde, v novém Zpravodaji PPZRS 2/2014.

Věra Venclíková

Články

- Je přítomnost podnikatelů v rozvojových projektech žádoucí?
- Příklady úspěchů v rozvojových cílech a možné příčiny nedosažení lepších výsledků
- Osvěta k Evropskému roku rozvoje 2015 pro soukromý sektor
- Služby a produkty pro lepší životní prostředí

Je přítomnost podnikatelů v rozvojových projektech žádoucí?

V současné době se v institucích zainteresovaných na pomoci rozvojovým zemím připravují stanoviska k novým udržitelným cílům rozvoje pro období po roce 2015. V EU probíhala diskuse iniciovaná Evropskou komisí jak ve veřejných institucích, tak i v občanských a podnikatelských sdruženích. Ohromné množství názorů, detailních příkladů a různých prohlášení a deklarací lze nalézt v mnoha formách. Chceme-li tento obrovský zájem o zlepšování života na Zemi shrnout do srozumitelné podoby a zároveň najít důvody, proč by se měl soukromý sektor více angažovat v rozvojové pomoci, nemůžeme opomenout jeho základní a také nejvíce ideologicky kritizovanou charakteristiku, kterou je vytváření zisku.

Zapojení do rozvojových projektů však neznamená, že podnikatelé svůj zisk odevzdají pro účely rozvojové pomoci. Na druhou stranu, stejně scestné je podezření, že nadělají jmění na hladovějících chudácích s nemožností dostat se k pitné vodě. Podnikatelské postupy vedoucí k efektivnímu nakládání s prostředky, zejména s ohledem na plánovaný výsledek, však v implementaci rozvojových programů chybí. Pomoc založená na darech se ukázala v mnoha případech více škodlivá, než prospěšná a z dobrých úmyslů pak mnohdy čerpalí ti, kteří pochopili, že „se“ nemusí nic vracet.

Nad tímto velmi zjednodušujícím pohledem, i když založeným na mnoha doložitelných případech, se vine jako červená nit jeden společný defekt a tím je nedostatek spoluúčasti a odpovědnosti za výsledek a dopady pomoci. Nemluvě o financích, které jsou do celého systému pomoci vkládány. Propojení businessu a rozvojových metod je tedy nasnadě. Podnikatelské postupy jsou nutně jiné, jinak by se nemohla naplňovat podstata podnikání. Rozvojový přístup a idea pomoci je důležitá. Lepší pochopení na obou stranách této implementační rovnice je proto potřebné a podpora komunikace mezi všemi aktéry rozvojové pomoci a spolupráce může přinést také lepší výsledky v dosahování cílů udržitelného rozvoje v novém časovém rámci po r. 2015.

Příklady úspěchů v rozvojových cílech a možné příčiny nedosažení lepších výsledků

Hodnocení ve zprávě OSN z roku 2013* zdůrazňuje mnohé negativní globální vlivy, které nebylo možné předpokládat, včetně velmi razantního nástupu pseudodárců, jenž neuznávají rozvojové principy, ale naopak sledují své bilaterální geopolitické a národní ekonomické zájmy. S tímto vědomím je pak nutné přistupovat k pohledu na pozitiva a negativa dosažených výsledků rozvojového rámce do roku 2015. Hlavní příčiny nedostatečných výsledků jsou podle všech ukazatelů ukryty v komunikaci a spolupráci dárců na programech rozvoje a zejména v jejich nesystémovém přístupu k problémům rozvojové země:

2 miliardy lidí získaly přístup ke zdrojům pitné vody.

Tento údaj je v čase proměnlivý, protože udr-

žitelnost vodárenských projektů není dlouhodobá v zemích, kde nefunguje trh a podnikatelské prostředí. V mnohamilionových městských aglomeracích selhávají projekty pro vodárenskou a odpadní oblast, stejně jako projekty přístupu k elektřině. Neděje se tak proto, že by distribuční sítě nemohly být připraveny, ale z toho důvodu, že zde drží monopol stát, neexistují podmínky pro podnikání a konkurenci v komunálních službách. Navíc obvykle nefungují sociální pravidla péče státu o občany, která uznávají základní práva občana, ale zároveň od něho vyžadují určité povinnosti. Nebyl tedy podpořen systémový přístup k dobrému poctivému vládnutí od legislativy až k tržním férovým podmínkám, pomoc zůstává dílčí a rozdrobená na konkurenční projekty různých dárců.

Úmrtnost dětí mladších 5 let se snížila z 12 milionů v roce 1990 na 6,9 milionů v roce 2011.

S příchodem finanční krize a zhoršováním životního prostředí, včetně klimatických změn, je také toto číslo proměnlivé. Výsledek nesouvisí jen se zdravotnictvím, dovozem léků a poskytováním lékařské péče. V zemích chybí kromě státního systému sociální a zdravotní péče také celonárodní vzdělávací systémy a na ně navazující osvětové informační. Podnikání ve zdravotnictví je nemyslitelné bez sociálních práv, ale také povinností občanů. Jednou z důležitých povinností občana je platit řádně daně a užíváním svých práv plnit také další občanské povinnosti. Rozvojová pomoc se dostatečně nesoustředila na dobré vládnutí a vytváření podmínek pro řádné fungování systému zdravotnictví, včetně umožnění podnikání v oblasti výroby zdravotnických prostředků. Často je tato část transferu know-how nesprávně spojována s podporou státního rozpočtu a jako taková široce odmítána bez ochoty hledat alternativní řešení.

Počet pracujících dětí ve světě od roku 2000 klesl o třetinu.

Stále však téměř 168 milionů dětí pracuje a více než 85 milionů je nuceno k otroctví, nebo obchodu s drogami, je prodáváno do sexuálního průmyslu nebo pracuje v pro život nebezpečných podmínkách v dolech či výrobních areálech. Praktiky raného kapitalismu jsou naopak místní vládou podporovány, protože export např. levně vyrobeného zboží nebo surovin je přínosem pro státní příjmy. V zemi obvykle neexistuje konkurenční podnikatelské prostředí, nebyl vytvořen řádný legislativní rámec pro podnikání, včetně exportu a importu, povinné vzdělávání, pokud existuje a je zajišťované státním systémem, mnohdy funguje pouze formálně a prostředky národní péče o občana jsou nedostatečně rozpočtovány.

Opět důvod v zanedbané konkrétní podpoře dobrého vládnutí, včetně mechanismů kontroly aktivit veřejné správy. Rozvojová pomoc v této oblasti zůstává dílčí a rozdrobená na konkurenční projekty různých dárců. ■

*The Millennium Development Goals Report 2013

Představujeme

Služby a produkty pro lepší životní prostředí

Společnost DEKONTA, a.s., založená v r. 1992, se zabývá poskytováním služeb v oblasti ochrany životního prostředí. K hlavním aktivitám patří průzkumy a sanace kontaminovaných lokalit včetně stavebně-demoličních prací, projekční práce, nakládání s odpady vč. nebezpečných (úprava, odstranění), ekologická havarijní služba, výzkum a vývoj v oblasti sanačních technologií a úpravy/využití odpadů, laboratorní analýzy, měření emisí, výroba biofiltrů a konzultační služby.

V zahraničí se DEKONTA soustředí na oblast jihovýchodní Evropy, postsovětských republik a Asie. V řadě zemí má své pobočky či zastoupení (Slovensko, Polsko, Rumunsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Ruská federace, Maďarsko). Realizované projekty jsou buď na komerční bázi, či v rámci rozvojových programů financovaných Českou rozvojovou agenturou, UNDP, EBRD a NATO.

První aktivity v oblasti rozvojové spolupráce se datují k roku 2000, kdy DEKONTA v Srbsku asistovala při zmírnění následků válečného konfliktu v petrochemickém závodu HIP PetroHemija Pančevo (havarijní masivní únik organických látek následkem bombardování do zemního tělesa a podzemní vody). Na to následně navázala více než desítkou obdobně zaměřených rozvojových projektů v regionu v Srbsku (sanace v bývalém skladu PHM v Bogutovaci, pilotní zkoušky a studie proveditelnosti zpracování odpadů v rafinériích NIS v Pančevu a Novém Sadu, zpracování plánu odpadového hospodářství v regionu

Zapadna Bačka, v Kosovu (Průzkum a akční plán sanačních opatření v průmyslové zóně v Mitrovici) a v Makedonii (Analýza rizik a studie proveditelnosti rekultivace dolu v Lojane).

Dále jsou řešeny projekty v Moldavsku (sanace okolí letiště v Marculesti, likvidace pesticidních odpadů v dočasných skladech), v Mongolsku (odstranění kalů z ČOV Hargia a výstavba skládky nebezpečných odpadů, průzkumy rizikových lokalit, vytvoření databáze kontaminovaných míst), ve Vietnamu (průzkum, analýza rizik provincie ThuaThienHue zasažené dioxiny, monitoring ohnisek znečištění Phu-Cat a BienHoa). ■

Osvěta k Evropskému roku rozvoje 2015 pro soukromý sektor

Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci se ve své činnosti soustředí na šíření osvěty o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky mezi soukromé subjekty schopné rozvojově-podnikatelských aktivit.

Dlouhodobým záměrem je zvyšovat povědomí o partnerské spolupráci s rozvojovými zeměmi v oblasti ekonomického růstu a podnikatelského partnerství. Členské subjekty se běžně zapojují do diskuse o politice ZRS a poskytují expertizy při řešení některých úkolů této politiky, mezi ostatními podnikateli v České republice je však povědomí o důvodech a účelu rozvojových cílů stále nízké.

Z dokumentu schváleného Evropským parlamentem plyne, že osvětové aktivity Evropského roku rozvoje (EYD) 2015 budou směřovány na jiné cílové skupiny než je soukromý sektor. Platforma proto připravila osvětový projekt se záměrem přiblížit myšlenky nového rozvojového rámce po roce 2015 podnikatelům optikou jejich možného zapojení. Vychází ze závěrů dokumentu, na jehož přípravě se v r. 2013 podílela. Jde o průzkumné stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru na téma zapojení soukromého sektoru do rozvojového rámce po r. 2015, které si vyžádala Evropská komise. Dokument byl schválen plenárním zasedáním EHSV v říjnu 2013 a EK jej přijala pozitivně.

Projekt je určen pro podnikatelské subjekty v ČR a asociace zaměstnavatelů orientované na podnikatelské aktivity v zahraničí, včetně rozvojových zemí, smíšené obchodní komory s vazbou na rozvojové země a vysoké školy s programem rozvojového studia, s ekonomickým zaměřením ostatních studijních programů včetně zahraničního obchodu a projektového inženýrství. Dalšími zainteresovanými stranami jsou národní a meziná-

rodní institucionální partneři, jejich představitelé a zaměstnanci: Evropský hospodářský a sociální výbor, MZV ČR, Česká rozvojová agentura a odpovídající sektorová ministerstva.

Záměrem je, aby zaměstnanci firem a podnikatelé získali širší povědomí o účelu a potřebě dosáhnout globálních rozvojových cílů a důvodech vyhlášení roku 2015 jako Evropského roku rozvoje a zároveň faktické informace k vlastnímu zapojení jak do diskuse o rozvojovém rámci po r. 2015, tak i o aktivní participaci na dosažení rozvojových cílů.

Mezi jeho specifické cíle patří: umožnit diskusi o využití podnikatelských specifíků pro rozvojový rámec po roce 2015; dosáhnout alespoň částečné změny v postojích soukromého sektoru v ČR k rozvojovým cílům; vyvolat zájem podnikatelů o zapojení do aktivit k dosažení rozvojových cílů po r. 2015 a zvýšit zájem o další osvětové aktivity rozvojové konstituce v EYD 2015. K jejich dosažení se uskuteční diskuse u kulatého stolu na téma Evropský rok rozvoje 2015, seminář o přípravách rozvojového rámce po r. 2015, e-konzultace k tématům rozvojových cílů po r. 2015 a možné role soukromého sektoru a bude zpracována faktografická publikace o rozvojovém rámci po roce 2015 pro podnikatele.

Po skončení projektu bude v r. 2015 pokračovat nejen šíření publikace, ale také e-konzultace na dané téma prostřednictvím webu Platformy a Svazu průmyslu a dopravy ČR. ■

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Cílem Platformy Podnikatelů pro ZRS je:

- zvyšovat úspěšnou účast českých firem v projektech rozvojové pomoci a spolupráce
- podporovat dlouhodobé investice v rozvojových zemích s výhodnou pozicí pro české dodavatele technologií a služeb
- prosadit partnerství veřejného a soukromého sektoru v programech zahraniční rozvojové spolupráce
- Platforma hledá aktivní členy se zájmem o účast v rozvojových projektech i práci v expertních týmech Platformy a pracovních skupinách Rady pro ZRS ČR
- PPZRS je prostorem pro sdílení informací, nápadů, zkušeností a kontaktů.

Informace o podmínkách členství:

www.ppzrs.org

Kontakt

Platforma podnikatelů
pro zahraniční
rozvojovou spolupráci

Sekretariát PPZRS

Freyova 948/11, 190 00 Praha 9

Poštovní adresa:

Politických vězňů 1419/11, 113 42 Praha 1

Telefon: +420 225 279 403

+420 603 826 261

Fax: +420 284 686 464

e-mail: platforma@sprcr.cz

Zpravodaj je určen ke zvyšování povědomí podnikatelského sektoru o politice zahraniční rozvojové spolupráce v souvislosti s politikou proexportní za účelem rozšíření všech forem podpory podnikání a investičních projektů v rozvojových zemích. Je financován z prostředků MZV ČR.